

KONTAKTBAN, közösen, közösségben

A „KONTAKTBAN, közösen, közösségben” CERV-FK02-2024-0851 azonosítószámú pályázat az Európai Unió illetve az ÖKOTÁRS Alapítvány és partnerei (az Autonómia Alapítvány, a Kárpátok Alapítvány-Magyarország és a Közösségfejlesztők Egyesülete) támogatásával valósult meg.

Projekt megvalósító: Táliber Közösségfejlesztő Alapítvány

„Az itt kifejtett tartalom nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság vagy a végrehajtó ügynökség (EACEA) álláspontját, kizárólag a szerzők gondolatait és véleményét. A Bizottság és az EACEA semmilyen módon nem felelős ezekért.”

Bevezető

A Táliber Közösségfejlesztő Alapítvány **„KONTAKTBAN, közösen, közösségben”** című pályázata a Közös Értékeink Program támogatásával valósult meg, és olyan komplex szakmai folyamatot fogott össze, amelynek középpontjában a közösségi részvétel erősítése, a fiatalok társadalmi felelősségvállalásának támogatása, valamint a demokratikus értékek gyakorlati megélése állt. A pályázat keretében megvalósuló szakmai programok és az ezekhez kapcsolódó esettanulmányok célja nem csupán a tapasztalatok dokumentálása volt, hanem azok értelmezése, rendszerezése és továbbadható tudássá formálása is.

A [Közös Értékeink Program](#) olyan kezdeményezéseket támogat, amelyek hozzájárulnak az alapvető emberi jogok, a jogállamiság, az aktív állampolgárság és a társadalmi kohézió erősítéséhez. A program kiemelt figyelmet fordít a közösségek megerősítésére, a párbeszéd kultúrájának fejlesztésére, valamint arra, hogy különböző társadalmi csoportok – köztük a fiatalok – képesek legyenek élni jogaikkal, felismerni felelősségüket és aktív szereplőivé válni saját közösségüknek. E célkitűzések szoros összhangban állnak az **Európai Unió Alapjogi Chartájában** megfogalmazott alapelvekkel, különösen az emberi méltóság, az egyenlőség, a szabadság, a szolidaritás és a demokratikus részvétel értékeivel.

A **„KONTAKTBAN, közösen, közösségben”** pályázat szervesen illeszkedik a Közös Értékeink Program célkitűzéseire, hiszen a projekt fókuszában olyan módszerek és beavatkozások álltak, amelyek a részvételi demokrácia gyakorlását, a közösségi tanulást és az együttműködésen alapuló problémamegoldást helyezték előtérbe. A program abból az alapvetésből indult ki, hogy a demokratikus értékek nem kizárólag elméleti tudásként, hanem elsősorban **megélt tapasztalatként** válnak belsővé. Ennek megfelelően a pályázat során megvalósuló tevékenységek mindegyike aktív részvételre, közös gondolkodásra és cselekvésre épült.

A pályázat átfogó célja az volt, hogy erősítse a fiatalok és a velük dolgozó szakemberek kompetenciáit a közösségi részvétel, az érdekérvényesítés, a párbeszéd és a konfliktuskezelés területén, valamint hogy kézzelfogható példákon keresztül mutassa be a részvételi módszerek hazai alkalmazhatóságát. A projekt tartalmilag több, egymásra épülő szakmai programból állt,

amelyek különböző élethelyzetekben és intézményi környezetekben vizsgálták a közösségi bevonás lehetőségeit.

A szakmai megvalósítás részeként az Alapítvány **öt esettanulmány elkészítését** vállalta. Ezek az esettanulmányok nem csupán programleírásként szolgálnak, hanem reflexív módon elemzik a folyamatokat, a résztvevők szerepét, a módszertani tanulságokat és a hosszabb távú hatásokat is. Az esettanulmányok közös jellemzője, hogy a gyakorlatból indulnak ki, ugyanakkor elméleti keretbe ágyazva segítik a tapasztalatok értelmezését.

A **GRÉMIUM program** keretében megvalósuló konzultációk és esetmegbeszélések a szakmai reflexió és a tanuló közösségek jelentőségére hívták fel a figyelmet. A program célja az volt, hogy a közösségi és ifjúsági munkában dolgozó szakemberek strukturált térben oszthassák meg dilemmáikat, tapasztalataikat, és közösen keressenek válaszokat a mindennapi gyakorlat kihívásaira. Az erről készült esettanulmány bemutatja, miként járul hozzá a kollektív tudásépítés a szakmai minőség és a fenntarthatóság erősítéséhez.

Az **AKTIVÁTOR program** két békéscsabai iskolában megvalósuló közösségi költségvetéstervezési folyamaton keresztül adott lehetőséget a diákoknak arra, hogy közvetlen tapasztalatot szerezzenek a demokratikus döntéshozatalról. A program során a résztvevő fiatalok saját igényeik mentén fogalmaztak meg javaslatokat, vitatták meg azokat, majd közösen döntöttek a rendelkezésre álló források felhasználásáról. Az esettanulmány rávilágít arra, hogy a részvételi költségvetés hogyan válhat az állampolgári nevelés hatékony eszközévé.

A **GENERÁTOR program** ifjúsági hackathon formájában valósult meg, ahol a kreatív problémamegoldás, az együttműködés és az innovatív gondolkodás került a középpontba. A résztvevők közösségi problémákra kerestek megoldásokat intenzív, csapatmunkára épülő folyamatban. Az erről szóló esettanulmány bemutatja, hogyan kapcsolható össze a digitális és közösségi kompetenciafejlesztés a társadalmi felelősségvállalással.

A **DIALÓGUS program** közéleti kortársképzésként a véleményformálás, a kritikai gondolkodás és a párbeszéd kultúrájának fejlesztését célozta. A képzés során a fiatalok olyan eszközöket sajátíthattak el, amelyek segítségével képesek konstruktívan megszólalni közéleti

kérdésekben, valamint facilitálni a különböző nézőpontok közötti párbeszédet. Az esettanulmány hangsúlyozza a kortárs hatás és az informális tanulás szerepét.

A szakmai esettanulmányok jelentősége abban rejlik, hogy **átadható, adaptálható tudást** kínálnak a közösségi és ifjúsági munka területén dolgozó szakemberek számára. Hozzájárulnak a jó gyakorlatok multiplikálásához, támogatják a módszertani megújulást, és erősítik a szakmai párbeszédet. A disszemináció révén ezek a tapasztalatok túlmutatnak az adott projekten, és szélesebb körben is hozzájárulhatnak a demokratikus értékeken alapuló közösségfejlesztés erősítéséhez.

A „KONTAKTBAN, közösen, közösségben” pályázat és az ahhoz kapcsolódó esettanulmányok így nemcsak egy lezárt projekt dokumentumai, hanem egy olyan tanulási folyamat lenyomatai, amely a jövő közösségi és ifjúsági kezdeményezései számára is iránytűként szolgálhat.

A projektről és a Táliber Közösségfejlesztő Alapítványról további információk érhetők el:

<https://taliberalapitvany.hu/>

<https://www.facebook.com/ligetifiter>

<https://www.facebook.com/taliberalapitvany>

<https://www.facebook.com/bekescsabaiifjusag>

<https://www.instagram.com/ligetifjusagiter/>

[https://www.instagram.com/bekescsabai dok/](https://www.instagram.com/bekescsabai_dok/)

<https://www.tiktok.com/@bcsvdok>

Békéscsaba, 2025. december

A Táliber Közösségfejlesztő Alapítvány DIALÓGUS programjának megvalósulása Békéscsabán

1. A program háttere és célkitűzései

A Táliber Közösségfejlesztő Alapítvány **KONTAKTBAN, közösen, közösségben** című pályázatának keretében megvalósuló **DIALÓGUS program – közéleti kortársképzés** célja az volt, hogy fiatalok számára gyakorlati, élményalapú tanulási folyamaton keresztül tegye elérhetővé a közéleti részvételhez, demokratikus szerepvállaláshoz és aktív állampolgársághoz szükséges tudást, készségeket és attitűdöket.

A program egyik kiemelt helyszíne **Békéscsaba** volt, ahol 2025-ben a **Békéscsabai Diákönkormányzat aktív tagjai**, valamint a **Garabonciás Napok diákpolgármester-jelöltjeiből álló csapat** vett részt a képzési és fejlesztési folyamatban. A résztvevők olyan fiatalok voltak, akik már eleve érdeklődést mutattak a közélet, az érdekképviselés és a közösségi szerepvállalás iránt, ugyanakkor szükségük volt strukturált tudásra, reflektív tanulási térre és megerősítésre.

Az esettanulmány célja bemutatni:

- a **közéleti kortársképzés** fogalmát és jelentőségét,
- annak szerepét az **ifjúsági munkában**,
- a békéscsabai megvalósítás folyamatát és módszertanát,
- a program **eredményeit, hatásait és jövőbeli lehetőségeit**,
- valamint azt, hogy a programelem miként kapcsolódott az **Európai Unió Alapjogi Chartájához**.

2. A kortársképzés és a közéleti kortársképzés fogalma és szerepe

2.1. Mi az a kortársképzés?

A **kortársképzés** olyan tanulási és fejlesztési módszer, amelyben a résztvevők életkorukban, társadalmi helyzetükben vagy tapasztalataikban közel állnak egymáshoz, és a tudásátadás nem kizárólag „felülről lefelé”, hanem **horizontális módon** valósul meg. A módszer lényege,

hogy a fiatalok egymástól tanulnak, egymás tapasztalataira reflektálnak, és közösen alakítják ki saját értelmezéseiket.

A kortársképzés különösen hatékony:

- az önreflexió fejlesztésében,
- a kommunikációs készségek erősítésében,
- a felelősségvállalás növelésében,
- valamint a közösségi tanulás elmélyítésében.

2.2. A közéleti kortársképzés sajátosságai

A **közéleti kortársképzés** a kortársképzés egy speciális területe, amely a demokratikus részvételre, az állampolgári jogokra és kötelezettségekre, valamint a közösségi döntéshozatalra fókuszál. Célja, hogy a fiatalok:

- megértsék a közélet működését helyi és tágabb szinten,
- képesek legyenek véleményt formálni és azt képviselni,
- megtapasztalják az érdekvérvényesítés és az együttműködés folyamatát,
- felismerjék saját szerepüket és felelősségüket a közösségükben.

A DIALÓGUS program ebben az értelemben nem pusztán ismeretátadás volt, hanem **attitűdformáló és identitáserősítő folyamat**, amely támogatta a fiatalokat aktív közéleti szerepvállalásukban.

3. A közéleti kortársképzés jelentősége az ifjúsági munkában

Az ifjúsági munka egyik alapvető célja, hogy a fiatalok képessé váljanak saját életük és közösségük alakítására. A közéleti kortársképzés ebben kulcsszerepet tölt be, mivel:

- **erősíti a demokratikus kultúrát,**
- hozzájárul a társadalmi részvétel növekedéséhez,
- csökkenti a fiatalok közélettől való elidegenedését,
- és támogatja a helyi közösségek megújulását.

A mai fiatalok gyakran távolinak, bonyolultnak vagy érdektelennek érzik a közéletet. A kortársképzés módszere viszont **közel hozza a közéleti kérdéseket**, valós élményeken, szituációs gyakorlatokon és személyes tapasztalatokon keresztül.

A DIALÓGUS program tudatosan épített erre az ifjúsági szakmai megközelítésre, és a résztvevőket nem „tanulóként”, hanem **partnerként** kezelte.

4. A DIALÓGUS program megvalósulása Békéscsabán

4.1. A résztvevői kör

A békéscsabai programban részt vevő fiatalok két fő csoportból kerültek ki:

- a **Békéscsabai Diákönkormányzat** aktív tagjai,
- valamint a **Garabonciás Napok diákpolgármester-jelöltjei** és kampánycsapatok.

Ez a sokszínű résztvevői kör lehetőséget teremtett arra, hogy különböző tapasztalati szintek, motivációk és szerepek találkozzanak, ami erősítette a kortárstanulás hatását.

Emellett a fiatalokat támogató mentor tanárok, ifjúságsegítők is aktív részesei voltak a folyamatoknak, akik közül többen más programjainkba is bekapcsolódtak.

4.2. A képzési folyamat felépítése és módszertana

A program 2025 folyamán több egymásra épülő alkalomból állt, amelyek során a következő témák kerültek feldolgozásra:

- közéleti alapfogalmak és szerepek,
- helyi demokrácia és diákönkormányzatiság,
- kommunikáció, vita és érdekérvényesítés,
- kampánytervezés és közösségi megszólítás,
- etikus vezetés és felelős döntéshozatal,
- az egyén és közösség mentális jólléte.

A módszertan alapját **interaktív gyakorlatok**, kiscsoportos feldolgozás, szerepjátékok és reflexiók körök adták. A fiatalok saját élményeiken keresztül dolgozták fel a tanultakat, ami

hozzájárult a mélyebb megértéshez. A módszertanban egyértelműen támaszkodtunk és használtuk a Közös Értékeink Program Fejlődésben kategóriájában nyertes **„Go free! – képessétevés, közösségépítés, hálózatosodás a békéscsabai fiatalokért”** című pályázatunk keretében megvalósult programok tapasztalatait, az ott elkészült esettanulmányokat (Praxis alprogram: KÉPésítő - közéleti kortársképzés, Praxis alprogram: DEMÓ képzés - demokrácia a hétköznapiakban). Partnerszervezeteink, a Közösségfejlesztők Békés Megyei Egyesülete már valósította meg a megye kistérségeiben Közösség-társadalomfejlesztés szakkört, melynek céljai a szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztése, a tanulók közügyekben való jártasságának bővítése, szociális érzékenységeinek növelése, a demokráciáról szóló – adott korosztálynak megfelelő – tudásanyag elsajátítása volt. Annak keretei és célcsoportja más jellegű volt, ugyanakkor a szakkör és a kortársképzés alapvető céljai és a szakkör kidolgozott módszertana hasznos alapanyag volt. A Go free! projektben konzorciumi partnerként is közreműködő Dr. Baly Hermina Mentálhigiénés Alapítvány által megvalósított programelemekre és kidolgozott módszertanra szintén építettünk a közéleti kortársképzés során, ahogy a városi ifjúsági munkában is tudatosan használjuk a szereplők erőforrásait, folyamatosan figyelve arra, milyen szakmai anyagok jönnek létre egy-egy projekt során.

A projekt tervezésekor abból indultunk ki, hogy a bevont, a megye más településeiben élő, de Békéscsabán tanuló fiatalok szoros kapcsolatot tartanak fenn saját településük közösségeivel. Feltételezésünk szerint mindez részben abból fakadt, hogy egy-két évvel korábban még lakóhelyük helyi társadalmának aktív tagjai voltak: általános iskolásként részt vettek a helyi közösségi életben, sportkörökbe, szakkörökbe jártak, illetve szüleik révén betekintést nyerhettek a helyi közélet működésébe.

A közéleti kortársképzés elindulását követően azonban egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy ez az előfeltevés csak korlátozottan állta meg a helyét. A résztvevő fiatalok többsége már jóval kevésbé kötődött lakóhelyéhez: a napi ingázás, illetve a kollégiumi bentlakás, valamint a békéscsabai diákélet intenzitása olyannyira meghatározta mindennapjaikat, hogy természetes közegükként elsősorban középiskolájukat és Békéscsaba városi diákéletét élték meg. Itt érezték jól magukat, itt találták meg azt a kortárs közösséget, amelyben cselekedni szerettek volna, ahol meg akarták mutatni magukat, és ahol motivációjuk is megjelent a közéleti aktivitás iránt.

Mivel a közéleti kortársképzés szakmai alapját és eredményességének egyik kulcselemét az életkori sajátosságok figyelembevétele és az arra való rugalmas reagálás jelentette, szakmailag nem tartottuk indokoltnak, hogy a résztvevőket olyan közösségi programok megszervezésére kötelezzük a pályázati vállalások formális teljesítése érdekében, amelyekhez saját lakóhelyükön nem rendelkeztek megfelelő motivációval, kapcsolatrendszerrel vagy személyes érdekeltséggel. Ennek felismerése vezetett ahhoz a döntéshez, hogy a fiatalok Békéscsabán, a számukra természetes kortárs közegben szervezenek közösségi programokat, és ehhez ők maguk keressék meg az együttműködő partnerszervezeteket.

Ez a módosítás érezhetően erősítette a diákok elköteleződését: aktívabban vettek részt a tervezésben és a megvalósításban, ami hozzájárult a helyi partnerkapcsolatok bővüléséhez és elmélyüléséhez, valamint a Liget Ifjúsági Tér társadalmi bázisának növekedéséhez. A folyamat további, hosszabb távú együttműködések alapját is megteremtette a békéscsabai ifjúsági közélet szereplői között.

Ugyanakkor fontos szempont maradt számunkra az eredetileg kitűzött megyei hálózatépítési cél megvalósítása is. Ennek érdekében a program a város határain túlra is kiterjedt: a fiatalok és önkéntesek közreműködésével azt terveztük, hogy hét településen kapcsolódunk be helyi eseményekbe vagy közösségek életébe, közösen megvalósítva közösségi programokat, illetve aktív szerepet vállalva már meglévő helyi eseményeken. Ez a gyakorlat lehetőséget teremtett a kölcsönös megismerésre, a kapcsolatfelvételre, valamint későbbi együttműködések elindítására, miközben a KÉP pályázat és a békéscsabai ifjúsági munka eredményei és módszerei más településeken is megjelentek. A kapcsolatfelvételek során elsősorban ifjúsági közösségeket kerestünk meg, mivel a kortársi kapcsolódás a résztvevő diákok számára biztonságos és motiváló közeget jelentett.

A hálózati együttműködés erősítését szolgálta az is, hogy 2025. november 27-én, a Városi Ifjúsági Parlament keretében a kortársképzés közreműködői önálló szekciót vezettek. A rendezvényre a megye különböző településeiről is meghívtuk az ifjúsági közösségek képviselőit – diákönkormányzatok, gyermek- és ifjúsági önkormányzatok, valamint ifjúsági szervezetek delegáltjait. A szekció célja a hálózati együttműködés megalapozása, egymás szervezeteinek és települési ifjúsági életének megismerése volt, egyúttal a Városi Ifjúsági

Parlament működésének, valamint a KÉP pályázat során alkalmazott módszerek és elért eredmények bemutatása.

A bevonni kívánt települések kiválasztásakor négy fő szempontot vettünk figyelembe: a résztvevő fiatalok lakóhelyét; az alapítvány közreműködésével 2025 júniusában lebonyolított ifjúsági felmérés adatait; a Liget Ifjúsági Tér 2024. évi látogatottsági statisztikáit; valamint azt, hogy mely vármegyei településeken működtek már olyan ifjúsági közösségek, amelyekkel hosszabb távú együttműködés volt reálisan kialakítható.

A résztvevő fiatalok esetében külön figyelmet fordítottunk arra is, milyen mértékű kötődést mutattak saját lakóhelyükhöz. Az ifjúsági felmérés 763 érvényes kitöltése alapján a válaszadók 52%-a békéscsabai, 5,8%-a gyulai, 4,1%-a békési, míg 38,1%-a további települések lakója volt. Ezek között közel azonos arányban szerepeltek többek között Kétsoprony, Mezőberény, Doboz, Orosháza, Kétegyháza, Gyomaendrőd, Szeghalom, Vésztő, Csorvás és Mezőkovácsháza.

A Liget Ifjúsági Tér jelenléti íveinek adatai szerint 2024-ben a programokon részt vevők összesen 91 településről érkeztek, ami egyértelműen jelezte Békéscsaba iskolavárosi, térségi jelentőségét, valamint azt, hogy a helyi ifjúsági munka hatása jóval túlmutatott a város közigazgatási határain. A leggyakoribb lakóhelyek sorrendje Békéscsaba, Gyula, Békés, Doboz és Medgyesegyháza volt.

Ismereteink szerint Békés vármegyében Békéscsabán, Békésen, Gyulán, Mezőberényben, Orosházán és Szarvason működött települési szintű ifjúsági érdekképviseleti szervezet. Mindezen szempontok alapján a bevont hét vármegyei település Békés, Gyula, Orosháza, Mezőberény, Szarvas, Kétsoprony és Doboz volt. Végül Doboz helyett a megye határain átlépve Szentes Város diákönkormányzatával és az Ifjúsági Házzal folytattuk a kapcsolatépítést.

4.3. Felkészítés a közéleti szereplésre

A program külön hangsúlyt fektetett a **nyilvános megszólalásra**, a véleményformálásra és az önbizalom fejlesztésére. A diákpolgármester-jelöltek számára ez közvetlen gyakorlati támogatást jelentett, míg a diákönkormányzati tagok számára hosszabb távú kompetenciafejlesztést.

5. Eredmények és hatások

5.1. Egyéni szinten

A résztvevők körében megfigyelhető volt:

- a közéleti önbizalom növekedése,
- a felelősségvállalás erősödése,
- a kommunikációs és együttműködési készségek fejlődése,
- valamint a tudatosabb állampolgári gondolkodás megjelenése.

5.2. Közösségi szinten

A program hozzájárult:

- a Békéscsabai Diákönkormányzat működésének megerősödéséhez,
- a Garabonciás Napokon résztvevő fiatalok közéleti elköteleződésének megőrzéséhez, a rendezvény, diákfesztivál utáni időkre való átmentéséhez, elmélyítéséhez,
- valamint a fiatalok közötti együttműködés és párbeszéd kultúrájának fejlődéséhez,
- a békéscsabai ifjúsági munka korosztályi oldalának erősítéséhez,
- a Liget Ifjúsági Tér megismeréséhez.

6. Kapcsolódás az Európai Unió Alapjogi Chartájához

A DIALÓGUS program több ponton is illeszkedett az **Európai Unió Alapjogi Chartájához**, különösen az alábbi alapelvekhez:

- **Véleménynyilvánítás és tájékozódás szabadsága (11. cikk)** – a fiatalok biztonságos térben gyakorolhatták a véleményük megfogalmazását.
- **Egyesülés és gyülekezés szabadsága (12. cikk)** – a diákönkormányzati és közösségi részvétel erősítésén keresztül.
- **Oktatáshoz való jog (14. cikk)** – nem formális tanulási keretek között.
- **Demokratikus részvétel elve** – a helyi szintű döntéshozatalban való aktív szerepvállalás támogatásával.

A program ezáltal hozzájárult az EU által képviselt alapértékek helyi szintű megvalósításához.

7. Jövőbeli lehetőségek és fenntarthatóság

A békéscsabai tapasztalatok alapján a DIALÓGUS program ha nem is teljes egészében, de elemei

- hosszú távon is beépíthetők a helyi ifjúsági struktúrákba,
- és alkalmas arra, hogy fiatal kortársképzők kinevelésével önfenntartó folyamattá váljon.

Azonban ez nagyon sok erőforrást igényel, az ifjúság szakmai szereplők összefogását, elköteleződését a módszer tudatos továbbvitelére. Az ifjúságsegítői munkánk tapasztalata az, hogy bármilyen kipróbált, korábban sikeres módszer több év alatt elkopik, az évről évre belépő fiatalok miatt folyamatosan szükséges a rugalmas alkalmazkodás mind az alapokban, mind a módszertanban. És bármilyen jól hangzik, hogy az ifjúsági munka egyik jellemzője a reziliencia, sajnos a szakemberek kifáradása, az időhiány, a folyamatos leterheltség ennek ellenében megy. Ezen a Közös Értékeink Programhoz hasonló támogatási formák rövidtávon tudnak segíteni. Esetünkben sokat jelentett a kapacitásfejlesztésre való ösztönzés és elvárás, ami elősegítette a módszertani frissülést, a szakmai holdudvar kiszélesítését és a közösségi kapacitásépítést, a város határain túllépve a hálózatosodást, emberi és szakmai kapcsolódások megújítását. Ha nem is egészében, de egy-egy elemében a közéleti kortársképzés eredményei, módszerei szétszóródnak és hatással vannak más ifjúsági közösségek hétköznapijaira és az ifjúságsegítők gondolkodására, hozzáállására, áttételesen más települések ifjúsági munkájára.